

Nagy-Budapest terve

Erdekes részletek Szendy Károly polgármester tanulmányából

A nagy-álló-utca-érdekeket nemrég került az illetékes tényezők elő. Szendy Károly polgármester tanulmánya: Nagy-Budapest kialakításáról. Eter alkalmára a főváros határái kiterjeszésének kérdése már foglalkoztatta, ugy a főváros, mint Pest vármegye közgyűlését.

A nagy politikai hullámokat felvert tanulmány az utóbbi évtizedek egyik legérdekesebb városrendezési elgondolásnak. Figyelemreméltő az az óvatoság, amelyet az előkelő személyek megállapításánál és az a mérlekettség, amelyet az adatok értékelésekben tanúsít.

A főváros határainak kiterjesztése, a Budapest könyréken fekvő városok és községek összekapcsolásának gondolata nem új keletű. Már 1901-ben feliratban fordult Pest vármegye az akkori belügyminiszterhez, akit arra kérte, hogy a főváros környékét egyetűsítse. Ez a környék — állandó óta szoros gazdasági — régebb idő óta szoros gazdasági egység.

A tanulmány rámutat erre az összetűsítésre és kifejtő, hogy éppen ezek miatt a kapcsolatok miatt terjesztette ki a belügyminiszter a Fővárosi Közmunkák Tanácsának hatáskörét azokra a területekre is, amelyeket vannak Budapest közigazgatási hatalmán. A budapesti közigazgatási latakok, az Elektromos- és Vizművek, valamint a telefon sem álltak meg a közigazgatási határonnál, hanem azon jóval túl föllendítették a főváros környékét.

Szendy Károly munkája tizenkét részre tagozódik. Az általános és bevezető rész után tiz fejezet az átsatolás fölé kerédesítést tartogyalja. Kiegészítő a Szentendrei sziget déli csucsat, ahol a Vizművek telepeit vannak.

A tanulmány foglalkozik Berlin, Páris és Bécs jelenlegi területének kialakításával és ránem arra, az ezek körül a fővárosok körül egyre nagyobb arányokban kifejlődött helyiségeket építen a nagyváros közelébe folytán előállt szükségleletek növekedésé miatt kellett összefogásolni. Ez a helyzet Budapesti kapcsolatban is.

Nagy-Budapest határai

A polgármester Nagy-Budapest területtel azt a közezetet javasolja, amelyet a belügyminiszter a Fővárosi Közmunkák Tanácsa számára elszínezte, ki a belügyminiszter a Fővárosi tanulmányt Magyar Zoltán egyetemi tanárnak a Magyar Közgazgatástudományi Intézet igazgatójának Nagy-Budapestről szóló értelezésére, amelyet Budapestben a telepítésre valamint a Közgazgatástudományi Intézményre, Soroksár, Csepel, Albertfalva, Budatétény, Pesthidegkút és Békásról megnyer hozzácsatlásával önalíta növelni. Ezeken a városokon és falvakon kívül a Közgazgatástudományi Intézet emlékirata szerint be kellene még kebelezni Budapestszit. Nagykovácsi területéről pedig Remetekeverűrőst, valamint Solymár községből a főváros tulajdonát kepező erdőteret, végül a Szentendrei sziget déli csucsat, ahol a Vizművek telepeit vannak.

A tanulmány foglalkozik Berlin, Páris és Bécs jelenlegi területének kialakításával és ránem arra, az ezek körül a fővárosok körül egyre nagyobb arányokban kifejlődött helyiségeket építen a nagyváros közelébe folytán előállt szükségleletek növekedésé miatt kellett összefogásolni. Ez a helyzet Budapesti kapcsolatban is.

1,732.300 lakos

A tervezet szerint a mai Budapest 1.162.822 fonyi lakosa Nagy-Budapest kialakítása után 1.732.300 főre emelkednék. Az utolsó harminc évben a főváros környékén népeségi szaporodása nagyobb volt, mint Budapestéste. Ennek az okai — mondja a polgármester —, hogy a környéken olcsóbbak voltak a lakásviszonjok és így a fővárosban dolgozók kénytelenek voltaik a kívül fekvő területeken telepedni, másrészt gazdasági és egészségügyi helyzetük miatt is sokan költözöktek az előárosolka. Pest-szentszinre lakossága az elmúlt harmadik Csepel és Mátyásföld lakóinak száma négyzeresre, Sushalom, Albertfalva, negyzeresre, Pesthidegkút és Békásmegyer lakossága pedig két-háromszorosára emelkedett.

A főváros mélyén alatta marad a környék természeti népszaporulatanak. Budapest lakóinak növekedése a közel és távoli vidékekkel jöttek beözölésével magyarázható. 1050 1050

A környéki területek, amelyeket a közelben jelentős mérételek kibővítik. Budafok, Albertfalva, Budapest, Nagytétény az uj XV-ik kerületet, Újpest, Rákospalota, Pestúj, Kispest, a XVI-ik kerületet, Kispest, Pestszenttörök, Pestszentimre és Vencsés a XVII-ik, Pestszentérzsébet és Soroksár pedig a XVIII-ik uj kerületet alkotnak.

A közösségségügyet tárgyaló felezetből megtudjuk, hogy amig a fővárosban a jelenlegi tizenegy előirányzatnak megoldani. Ezekben kivül nyolc előjárósgági kirendeltséget is hozhat felállítani. Az I., IV., V., VI., VII., VIII. és XII. kerületek határa változatlan maradvának, a többi azonban jelentős mérételek kibővítése. Budafok, Albertfalva, Budapest, Nagytétény, Újpest, Rákospalota, Pestúj, Kispest, a XVI-ik kerületet, Kispest, Pestszenttörök, Pestszentimre és Vencsés a XVII-ik, Pestszentérzsébet és Soroksár pedig a XVIII-ik uj kerületet alkotnak.

A közösségségügyet tárgyaló fele-

város küönöző gyógyintézményeiben 20.613 betegságy van, addig az egyebcsatoláshoz tervezett helyiségek, kórházak és gyógyintézetek ágvainak száma mindenkor 2318. Amíg tehát Budapestben az eggyára jutó lelekészám 84, addig a környéken csak minden 246 betegnek jut körházi ágy. A főváros fejlettebb egészségügyi berendezésre folytán a környék lakóinak közel 55 százaléka vette igénybe a budapesti gyógyintézeteket, ami szintén az egybekapcsolás szükségeséget igazolja.

Eddig ismeretlen tény volt az is, hogy a peremvárosok elelmézesének nagy része a fővárosból tölténtik és van olyan környékbeli város, amely használásának 70 százalékát Budapestről biztosítja.

Nagy-Budapest közlekedését a polgármester a vasúti fővonalaik átépítésével, a földalatti kiépítésével, az autobuszok fejlesztésével és a villamosvonalak meghosszabbításával öophage megoldani. Tekintettel arra, hogy a közelkedés fejlesztésére különben is szükség van, ez a környék Nagy-Budapest letelezésével külön feladatot nem jelent. Állást fogjal a tanulmány a teljesítményi viteldíj bevezetése mellett is, mert lehetetlennek tartja, hogy ugyanannyiba kerüljön egy utazás 4 kilométer távolrására, mint 22 kilométerre.

Erdekes probléma az utcanevek kérésével, részleteket nem közöl. Elisméri a környék rendezésének szükségeségeit, főleg az utvonalak kijelölésénel van, amely Budapesten is megtalálható. Igy például Kossuth Lajosról az elővárosokban hat teret és tízenhárom utat neveztek el. Az utca elnevezések tekintetében — mondja a tanulmány —, az átsatolás időpontját megelőzően kell már állást foglalni. A kérdezésben későbbi időpontra való elhalasztása csak nehézséget okozna.

Városrendezési szempontokból Szendy Károly csak általános irányelvet kér, részleteket nem közöl. Elisméri a környék rendezésének szükségeségeit, főleg az utburkolatok rendbehozatalánál.

A szociális helyzet és társadalom-politika jelenlegi állapotának hű tükrére a tanulmány, amely a jóvő feladatainak részletes képet nyújtja. A családok egyénisi szociális és kulturális gondozásának szerves kiépítését sürsítve, a társadalmi munka bevonását.

A viz, gáz és villanyellátásról szóló fejezet érdekes adatokkal igazolja a főváros közműveinek szerepét a környékbeli városok és községek életében és fejlődésében.

A pénzügyi kérdés

A IX. fejezet az átsatolás várható pénzügyi hatását vizsgálja. Az átcsatolással számos előnyt hozza a városnak vagyona 73 millió, terhe 12,5 millió pengő. A tanulmány pénzügyi adatát igazolják, hogy az átsatolás nemcsak közjogi, hanem pénzügyi szempontokból is néhelyzetet ad a várvárosnak az illétekkel. A statisztikák és kimutatások halma pontosan nyújtanak a főváros és a környéke településének pénzügyi helyzeteiről, valamint azokról a várvárosnak vele, mert más hátrányokról, amelyek a fővárosra, illetve a környékre Nagy-Budapest létesítése által várnak.

Szendy Károly tanulmánya alapos munka volt. A felvettet terv már is idézett elő politikai harcot, de a részlegei targyalásánál még további elvárásokat kínáltak. Kétségtelen azonban, hogy Nagy-Budapest létesítése mellett számos érv sorakoztatott fel, bár ugyanelek kor az ellenéről is bizonyára megfontolandók. A kérdezés mindenhetre érdekes. Megérdelem, hogy az illétek ténylezők már most foglalkozzanak vele, mert Nagy-Budapest létrehozása — a legidősebb kérdesek köze tartozik. Kelemen Lajos,

Kommunista Pérek

Párisban és Szófiában

Páris, jul. 20. (NST) A párisi törvenyszék két hétkommunisták bűncselekményét vádolták. Azaz a legutóbbi targyalásánál megterjesztettek. A törvenyszék előtt a várbeigazolás nyert és a vádlottak közül hármat 12, 8, illetve 7 esztendel kenyérszemünkára ítélték, a többi négy vádlott pedig három évi fogházzal sújtottak.

Szófia, jul. 20. (NST) A párisi törvenyszék előtt hétkommunisták bűncselekményét vádolták. Azaz a legutóbbi targyalásánál megterjesztettek. A törvenyszék előtt a várbeigazolás nyert és a vádlottak közül hármat 12, 8, illetve 7 esztendel kenyérszemünkára ítélték, a többi négy vádlott pedig három évi fogházzal sújtottak.

Szófia, jul. 20. (NST) A párisi törvenyszék két hétkommunisták bűncselekményét vádolták. Azaz a legutóbbi targyalásánál megterjesztettek. A törvenyszék előtt a várbeigazolás nyert és a vádlottak közül hármat 12, 8, illetve 7 esztendel kenyérszemünkára ítélték, a többi négy vádlott pedig három évi fogházzal sújtottak.

Kémkedés Zürichben

Zürich, jul. 20. (NST) A zürichi törvenyszék két svájci állampolgárt kánoni titkok sorozatos megsértése és a semlegességi politika elleni tényeket a vádlottak elhangzása után az elnök elnöki megtudjuk, hogy amig a fővárosban a tárgyalást és az ítéletkírás-

tőmbünzetésre ítélt.

12. számu magyar hadijelentés

Egyik gyalogsergentestünk a Don nyugati partján elfoglalt egy szívósan védei hidfőt.

A MTI jelent:

A honvédezérkar főnökének 12. számu hadijelentése.
Egyik gyalogsergentestünk — pélássan együttműködve páncelos és repülő erőinkkel — Julius hó 18-án elfoglalta a bolsevistákna a Don nyugati partján szívósan védei hidfőjét.

Csapataink 23 harckocsit semmisítettek meg, három harkokat és öt másik egyéb hadianyagot zsákmányoltak, egyben foglyokat is ejtettek.

Páncelosaink első nagyobbszabású alkalmazásuk során rendkívüli utóképességről tétek bizonyását

A honvédezérkar főnökének hétérfőn kiadt 12. számu hadijelentésével kapcsolatosan magyar katonai körökből a következőt további tájékoztatást adták a MTI-nak.

A Kurszk környékén áttört szovjet erők maradványai — miután azok eredeti állományának javarészére az elmúlt hetekben megszemmiált vagy hadifogságba került — a Don felé menekülve a folyó mentén igyekeztek megkapaszkodni, hogy a keletről odairányított tartalékok segítségével ezen a vonalon tartóztassák fel a győzelmesen előretörő magyar és nemet sereetesteket.

A sarkulkban levő üldözök azonban néhány hidfő kivételével már annak idején mindenöt átvették az ellenséget a folyón, sőt maguk alkottak erős hidfőket annak partján.

A hétfőn kiadtott magyar hadijelentés az ellenség legszivósabban védett hidfőfallásának összerezését adjá hírül.

A szovjet hadvezetés mindenöt megkísérelt ennek megártására, amit az a tény is mutat, hogy páncelosainak első roham után, nehézharcokkal kötélékkel és légi erőkkel ellentámadásokat indított elvisszatérésükkel. A honvéd páncelosok és gyalogszászlójaiak ellenállhatatlan lendületével szemben azonban ezek az ellentámadások is sikertelenek maradtak. Csapataink rövidesen

megförték az utolsó ellenállást is, ugyan hogy néhány órai harc után a hidfő minden része honvédesték kezére került s azok egész szélességében megszállották itt is a Don jobbpartját.

Ennek a szép fegyverténynek külön jelentőséget ad az a körülmeny, hogy a magyar páncelosok már a legelső nagyobb szabású alkalmazásuk során minden dicséretet megérdemlő titkosszolgárral tettek bizonyságot, de teljes elismerést érdemel az a pélássan együttműködés is, amely a páncelosok, gyalogkötelék, tüzérség és légi erők egyesített harcának eredményeképpen, ilyen rövid idő alatt juttatta a szóbanforgó hidfőt a szövetségesek birtokába.

A római lapok a honvédség sikeres harcainkról

A római lapok kiemelik a honvédség kiváló szereplését a keleti harctéren.

A magyar csapatok — irja a Messaggero — tervezterülen haladtak előre.

A lap kiemeli a Kormányzóhelyettes Ur részvételét a bolsevisták elleni harcokban. A Popolo di Roma szintén beszámol a Kormányzóhelyettes Ur részvételéről a háborúban és kiemeli, hogy vadászrajával a Kormányzóhelyettes Ur igen hathatóan támogatja a földi alakulatok előrenyomulását.

Déli és keleti irányban teljes erővel folynak az üldözöző harcok

A német véderő főparancsnokságára vasárnapi hadijelentésében közölte, hogy magyar kötelék a Don folyónak még a nyugati partján állt ellenes erőscsapatokat átvették a folyón. Ennek során 25 páncéliszt megsemmisítettek, illetve zsákmányoltak.

A német véderő hétfőn: A keleti harcér déli részén, miután az esősek megszűntek, az üldözöző harrok déli és keleti irányban ismét teljes erővel folytatódanak. Harci és csatarepülőgép-kötelékek Rosztovtól keletre széveríték elleneségei visszahúzásban, a Donek torkolatvidékén megesemmisítettek fontos ellenséges utánpótlási vonalakat és hatásosan támadtak a Donec-Kátyarban az üldözöző harcokat.

Az ellenség nagy erőkkel visszaverte a voronyezsi hidfő ellen. Az ellensegnek a város visszafoglalására irányuló valamennyi kísérletet kemény harcolban részben ellentmondással, a légi haderő által eredményesen hasított támadásokkal. Az Ilmen-tótól délre meghisutult

az ellenség helyi jellegű támadásai. Ezekben a harcokban megesemmisítették egy bolsevista csoporthatárát és 19 elenséges páncelost szétbőtték.

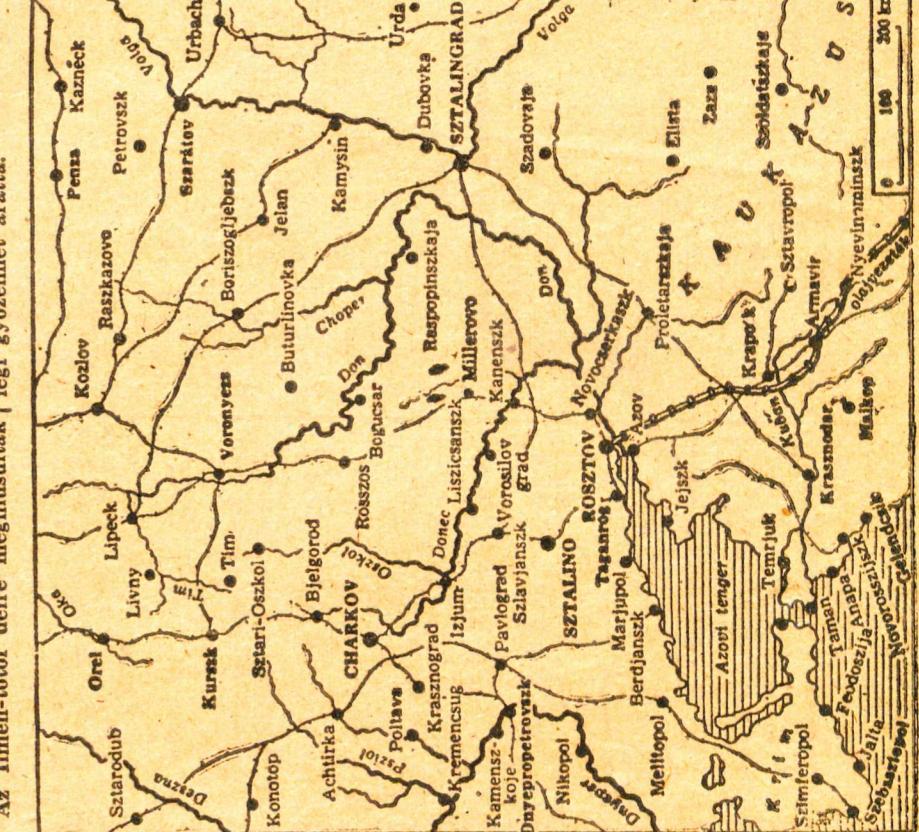
A murmanszki kikötő területet visszatartva a Kola-öböl felett 17 ellenséges repülőgépet lelőttek ki. Repülőink mindenkit részről visszatartva a Kola-öböl felett 17 hellyel jellegű harcitevékenység folyt. Londontól északkeletről egy nemet harci repülő eredményes nappali támadást intézett egy fontos hadfelszerelési üzem ellen.

A német-holland határvidéken egy brit repülőgép visszánap néhány bombát dobott le lakónegyekre. A repülőgépet lelőttilk.

A brit légi haderő gyenge erőkkel járt a támadást intézett a Német-öböl néhány helyisége, mindenkelőtt Bréma és Oldenburg városa ellen. A polgári lakosságnak veszettségei volna körülbelül 1000 halálos áldozatot követően.

A voronyezsi hidfőnél vivott eredményes elharító harcok során különösen kitűnt egy szílezsai gyalogos hadosztály.

Az Udet-vadászrepülőgépekre 2500. légi győzelmet aratta.

A doni frontonak térképe.